

בס"ד. יום ו' ערב שבת קודש פ' בא, יו"ד שבט, אחרי חצות, תש"ל*

— סיום כתיבת ספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו —

— שעורר בזה והותחל בכתיבתה — בפני כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו —

להבין ענין כתיבת ספר תורה, כמ"ש ברמב"ם¹ שמצות עשה על כל איש ואיש² מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו³ שנאמר⁴ ועתה כתבו לכם את השירה⁵, והמלך מצוה עליו לכתוב ספר תורה אחד לעצמו לשם המלך יתר על ספר שיהי' לו כשהוא הדיוט שנאמר⁶ והי' כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת וגו' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו וגו'.⁷ והראשון שכתב ספר תורה הי' זה משה רבינו, שהוא הרעיא מהימנא של כל ישראל⁸, ואתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁹, וסיים אותה בערב שבת קודש, כמבואר בכ"מ¹⁰ — הנה כותב בזה כ"ק אדמו"ר הצ"צ¹¹, שענין כתיבת ספר תורה יובן ע"פ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר הזקן בענין ויכתוב משה, וכדלקמן.

(ב) **והנה** כתיב¹² אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים, ומדייק בזה כ"ק אדמו"ר הזקן בדרושי אלה מסעי¹³, שצלה"ב לשון אלה מסעי שהוא

(* יצא לאור "בסמיכות לחה"ש זמן מ"ת . . נאמר בקשר עם סיום כתיבת ספר תורה לקבלת פני משיח צדקנו, ביום ו' ערב שבת קודש פ' בא, יו"ד שבט, אחר חצות ה'תש"ל — בתור הוספה באה סקירה קצרה ע"ד ספר התורה לקבלת פני משיח צדקנו [נדפסה לקמן ע' רס ואילך]* . . ימי הגבלה, טיוח ה'תשמ"ו).

(1) הלי' (תפילין ומזוזה) וס"ת פ"ז ה"א. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ג שיחה א' להג השבועות (ע' 17 ואילך). חכ"ד שיחה ב' לפ' וילך (ע' 207 ואילך).

(2) כ"ה ברמב"ם שם. ובשו"ע יו"ד ר"ס ער "כל איש" (פעם אחת). ואכ"מ.

(3) בשו"ע שם: לכתוב לו ספר תורה.

(4) וילך לא, יט.

(5) כן הוא ברמב"ם שם (תיבת "ועתה" ובהשמטת תיבת "הזאת"). אבל מההמשך "כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו", משמע לכאור' שזוהי השמטת הדפוס וצ"ל גם תיבת "הזאת". ובפרט שכ"כ במנין המצות בריש ספר היד (מ"ע י"ז) "כתבו לכם את השירה הזאת", ובסה"צ מ"ע יח. וראה צפע"ג לרמב"ם שם.

(6) שופטים יז, יח-יט.

(7) רמב"ם שם ה"ב. וראה גם רמב"ם הלי' מלכים פ"ג ה"א.

(8) ראה תניא רפמ"ב.

(9) תקו"ז תס"ט (קיד, א). וראה שם קיב, רע"א.

(10) כי פטירת משה (בו' באדר) היתה במנחת שבת (זח"ב פח, סע"ב. קנו, א. טור או"ח סרצ"ב (בשם ר' שר שלום גאון)**. שו"ע אדה"ז שם ס"ה (ועוד), ועפ"ז צ"ל שסיים את כתיבת הס"ת בערב שבת קודש, ו' אדר (תוד"ה מכאן — מנחות ל, א). — נתבאר בארוכה בשיחת ש"פ פקודי, ו' אדר שני תש"ל.

(11) באור התורה וילך ע' איתנו.

(12) מסעי לג, א.

(13) בלקוטי תורה רד"ה אלה מסעי הבי' (פח, ג). וראה גם אוה"ת מסעי שם ע' אישנב. שם ס"ע אישנו.

(* מאמר זה נדפס גם בקונטרס סיום והכנסת ספר תורה וכ"ק אדמו"ר שליט"א חילקו בידו הק' לכאור' מאנשים נשים וטף באור ליום ג' כ"ח מרחשון תשנ"ב.

** בטור שם כתב, "יש מדרשים שמוכיחים שלא מת באותה שעה" (ראה בי"ח שם ד"ה ומ"ש), אבל בשו"ע אדה"ז שם הובא משמה מת בשבת — ולא הזכיר חולק בדבר. — שקו"ט בכל הנ"ל: שאילת יעב"ץ ח"א סל"ג. חתי"ס ח"ו סכ"ט. ס' נפש חיי' (להרב ראונו מרגליות) סרצ"ב. מקור חסד (להנ"ל) לס' חסידים טשנ"ו. וראה גם ס' עשרה מאמרות מאמר חיקור דין ח"ב פ"ג.

לשון רבים, ומסיים אשר יצאו מארץ מצרים, והרי מארץ מצרים הוא רק יציאה ונסיעה ראשונה (שנסעו מרעמסס לסוכות). ומבאר בזה¹⁴, שכל המ"ב מסעות עד חנייתם מעבר לירדן יריחו, בארץ הקודש תבנה ותכונן במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו, הכל נקרא אשר יצאו מארץ מצרים. וע"ז אומר¹⁵ ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם גו' ואלה מסעיהם למוצאיהם. ומדייק בזה כ"ק אדמו"ר הזקן¹⁶, דצריך להבין למה גבי ויכתוב משה הקדים מוצאיהם למסעיהם (ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם) ואח"כ הפך הסדר ואמר ואלה מסעיהם למוצאיהם. ומבאר, ע"פ הידוע דתכלית כוונת ירידת הנשמה בגוף, שהנשמה ירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא¹⁷, שהו"ע מצרים דעולם, או עכ"פ מצרים דקדושה¹⁸, הוא צורך עלי'. והעלי' היא לדרגא שלמעלה מהמקום שממנו ירדה, כמבואר בכ"מ¹⁹, שדוקא בזה מובן למה היתה הירידה, כי ע"י הירידה היא מגעת לדרגא שלמעלה ממקום ירידתה. וזהו ואלה מסעיהם למוצאיהם, העלי' מלמטה למעלה, לבחינת מוצאיהם²⁰. וההקדמה והנתינת כח ע"ז הוא ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, היינו²¹ שמשה [הרעיא מהימנא, הרועה נאמן של כל ישראל בכל הדורות] כתב (וכתיבה ענינה המשכה²²) והמשיך מבחינת מוצאיהם, מקור נשמות ישראל, למסעיהם, בחינת הנשמה המלובשת בגוף. ואומר בזה מוצאיהם (ולא — יציאתם וכיו"ב), שענינו הוא כמו מוצא²³, שהענין שנמשך ממנו הוא כאילו בדרך ממילא. כי מוצאיהם היא דרגא כזו שאין שייך לומר עלי' שממנה נשפע איזה ענין ונעשה בה שינוי, כ"א מוצא, בדרך ממילא²⁴. ומ"מ, משם דוקא נמשך הענין למטה, כמ"ש²⁵ ויפח באפיו נשמת חיים, ומאן דנפח מתוכי' נפח מתוכיותו ומפנימיותו²⁶. ויתירה מזו, דבענין ויכתוב (משה) נכלל גם ענין

14) בלקו"ת שם פט, א. וראה גם שם צא, א. אוה"ת שם ריש ע' אישנח.

15) מסעי שם, ב.

16) ברד"ה אלה מסעי הג' (צא, סע"א). וראה גם אוה"ת שם ע' אישנב.

17) ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

18) ראה תו"א יתרו עא, ג. לקו"ת שם פט, ג. ועוד.

19) ראה תו"א נח ט, א. בשלח סב, סע"ד ואילך. יתרו עא, א. לקו"ת ר"פ בלק. ועוד. ובלקו"ת מסעי שם

צא, ד: הנשמות עם היות שעלו במחשבה הרי נמשכים מבחי' אותיות המחשבה וע"י ירידתן בגוף .. בחי' גילוי ממכ"ע וסוכ"ע בעל המחשבה.

20) וראה לקו"ת שם צו, א: ואפשר שהעלי' למוצאיהם היא למעלה יותר מההמשכה בתחלה ממוצאיהם כו', עיי"ש.

21) לקו"ת שם צב, א. שם, ד. צג, ד. צו, א. אוה"ת שם ע' אישעג.

22) לקו"ת שם צה, ד. אוה"ת שם ע' אישנח. שם ע' אישסה.

23) לקו"ת שם צו, א.

24) וע"ד המבואר בכ"מ החילוק בין "ברא" ל"נברא", ד"לשון ברא משמע שיש כח הפועל בנפעל ולא

שייך זה אלא בשמותיו ית' .. אבל עצמותו ומהותו כביכול הוא רק כאילו צוה ונבראו ממילא שאין להם ערך ויחוס כלל אליו ית' — תו"א מג"א צו, ג. וכ"ה גם בלקו"ת ראה כ, סע"ג. שם כו, ד. שה"ש יד, ג.

שם מא, ד. ובהמשך הענין שם: כמ"ש והחכמה מאין תמצא נזכר לשון מציאה שאין המוצא מציאה יודע ממי בא לו המציאה והוא ענין אחד עם בחי' ונבראו.

25) בראשית ב, ז.

26) תניא רפ"ב אנה"ק רסט"ו — בשם הזהר. וראה אגה"ת רפ"ה. לקוטי הגהות לתניא פ"ב שם.

החתימה, כדאיתא בגמרא²⁷ בפירוש וכתב לה ספר גוי²⁸, שלדעת ר' מאיר [שנקרא כן ע"ש שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה]²⁹ וכתב פירושו וחתם³⁰. היינו, שמשוה פעל ענין הכתיבה והחתימה דבחינת מוצאיהם למסעיהם. ועי"ז הי' אפשר להיות אח"כ והי' בפועל ואלה מסעיהם למוצאיהם, העלי' מלמטה למעלה, כנ"ל.

ג) **וביאור** הענין הוא (כמבואר בדרושים הנ"ל), דהנה איתא בזהר³¹ שתיקון השביעי שבי"ג תיקוני דיקנא הוא תיקון ואמת. דאף שכל הי"ג תיקוני דיקנא נמשכים מלמעלה מסדר ההשתלשלות לגמרי, שלכן י"ג מדות הרחמים הם מתקנים כל הפגמים, כמבואר באגה"ת³², מ"מ ה"ה נקראים תיקוני דיקנא, שערות דדיקנא. דענין השערה הוא³³, דעם היות שיניקתה הוא מהמוחין שבתוך הגולגולת, מ"מ אופן המשכת החיות בהשערה הוא ע"י הפסק עצם הגולגולת, שזהו"ע צמצום עצום ביותר, ועד שאם יחתוך האדם שער ראשו לא ירגיש כאב כלל. והדוגמא מזה יובן למעלה, דאע"פ שהמשכה שבבחינת שערות דדיקנא היא למעלה מעלה מסדר ההשתלשלות, מ"מ אופן ההמשכה הוא בבחינת הארה בלבד שבא ע"י צמצום גדול הנקרא בשם שערות. משא"כ בתיקון השביעי די"ג תיקוני דיקנא, שהוא תיקון ואמת, בו נמשך ומתגלה האור שלא ע"י צמצום דבחינת שערות. אשר דוגמתו בהאדם למטה הוא חלק הפנים הפנוי משערות, כמבואר בזהר³⁴. ועוד זאת, שעז"נ חכמת אדם תאיר פניו³⁵, דבמאור פניו של האדם ניכר החידוש של ההמשכה החדשה מבחינת החכמה, וכמו ר' אבהו³⁶ שצהבו פניו מפני שמצא תוספתא חדתא³⁷. והשינוי שבפניו הוא באופן שגלוי לכל, וכדאיתא בגמרא³⁸ גבי ר' יהודה שאפילו האינר-יהודי הכיר בו שהיו פניו צהובין, מפני שחכמת אדם תאיר פניו. וזהו מהחילוקים שבין ההמשכה שבשערות להמשכה שבפנים, דאע"פ שהשערות נמשכים מהמוחין שבראש, וגם לאחר זה הן מקבלות חיות מהמוחין שבראש, ועד שעיי"ז הן צומחות וגודלות, ככ"ז, מה שנראה ונגלה הם רק השערות לבד, והחיות שבתוכן אינו ניכר בהן, ועד שגם זה שהן מקבלות חיות ג"ז אינו ניכר בהן. משא"כ ההמשכה שבפנים דחכמת אדם תאיר פניו, הרי בפניו ניכרת החכמה. וזהו מה שתיקון הז' נקרא ואמת,

27) ראה גיטין כא, ב. כג, א (ובפרש"י שם ד"ה לאו מילתא היא דאמרי). וראה פרש"י שם ג, ריש ע"ב ד"ה חתימה.

28) תצא כד, א. ולהעיר מלקוטי לוי"צ לתניא ע' כ.

29) עירובין יג, ב.

30) לקו"ת מסעי שם צב, ד. ושם "ויכתוב היינו כמו כתב סופר שבמשנה סוף גיטין (פז, ב) ופי' בגמרא (שם פח, א) חתם סופר".

31) ראה זח"ג קלא, א-ב. פע"ח שי"ב (שער הסליחות) פ"ח ד"ה אמר יצחק.

32) פ"ח.

33) לקו"ת שם צב, ד ואילך.

34) זח"ג שם, א. קלג, ב.

35) קהלת ח, א. לקו"ת שם צג, ב. וראה גם שם צה, סע"ד.

36) ירושלמי שבת פ"ח ה"א. פסחים פ"י סוף ה"א. שקלים פ"ג ה"ב. קה"ר פ"ח, א (ד).

37) (בירושלמי וקה"ר שם "תוספתא עתיקתא", אבל) כ"ה בלקו"ת שם צג, ב. ובכ"מ בדא"ח.

38) נדרים מט, ב. וכ"ה גם במקומות שבהערה 36.

דענין האמת הוא שאין בו שינויים³⁹, כי החידוש (העילוי) דתיקון זה הוא שאינו משתנה (מתעלם) ע"י ההמשכה, שגם בהיותו נמשך הוא מאיר בגלוי.

ואולי י"ל, דזה שתיקון הו' נקרא ואמת (דענין האמת הוא שאינו משתנה) הוא גם מצד שרשו, דהבחינה שממנה באה ההמשכה דתיקון הו' היא אני הוי' לא שנית⁴⁰.

ד) **והנה** ע"פ הידוע⁴¹ שכל הגבוה גבוה ביותר נמשך למטה מטה ביותר, מוכן, דתיקון השביעי, תיקון ואמת, נמשך בעיקר למטה. והענין הוא, דהנה אמיתית הענין דאני הוי' לא שניתי הוא בעצמותו ומהותו ית' שמציאותו⁴² הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו. כי בהגילויים⁴³, שקדמה להם עילה וסיבה, אין לומר אמיתית הענין דלא שניתי, וזה גופא שקדמה להם עילה וסיבה, הרי זה שינוי, שהרי ישנו שינוי בין לפני שנמשכה מהעילה וסיבה, ובעת שנמשכה מהעילה וסיבה, ולאחר שנמשכה מהעילה וסיבה. משא"כ בעצמותו ומהותו ית' שאינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, הרי אין בו שום שינויים ח"ו, אמיתית הענין דאני הוי' לא שניתי. וענין זה נמשך בעיקר למטה, וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי⁴⁴, דזה שהיש דלמטה מרגיש שמציאותו מעצמותו, ובהרגשתו לא קדמה לו עילה וסיבה, הוא מפני ששרשו הוא מעצמותו ומהותו ית' שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו, דאמיתית המציאות דיש הנברא הוא יש האמיתי. וכמבואר בארוכה בד"ה מי כמוכה לכ"ק אדמו"ר מהר"ש⁴⁵

[אשר, כפי שגילה כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁶ — לכל אחד מהרביים היו מאמרים קבועים אשר פעם בשתים או בשלש שנים היו חוזרים עליהם ברבים, ואחד ממאמרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש אלה — הי' ד"ה מי כמוכה],

ועד"ז מבואר ג"כ בהמשך מים רבים שלי⁴⁷ בענין אין עוד מלבדו⁴⁸ [נוסף על המבואר

(39) ראה לקו"ת שם, מספר קול ברמה.

(40) מלאכי ג, ו. לקו"ת שם.

(41) ראה לקו"ת שלח מז, ב. בלק עג, ד. שה"ש כג, א. שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פי"ב. פל"ב ואילך. ד"ה באתי לגני ה'תשי"ט פ"ד (לקמן ס"ע רצו ואילך).

(42) אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

(43) בהבא להלן ראה גם לקו"ש חי"ז ע' 153 הע' 43.

(44) ביאורו בשלח מג, ג. וכ"ה גם בד"ה ולקחתם לכם תרס"א (סה"מ תרס"ב ע' קצא ואילך). וראה גם שערי אורה שם פמ"ה-נא. ס' מאמרי אדה"ז-מארו"ל ס"ע תפג.

(45) תרכ"ט. נדפס בסה"מ תרכ"ט ע' קמג ואילך.

(46) "היום יום" כ"ח תמוז. סה"מ תרנ"ט ע' רכד. אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כרך ו ע' רסו.

(47) תרל"ו.

(48) ואתחנן ד, לה. — פסוק זה הוא מפסוקי "אתה הראת", שבעת שמסיימים ומכניסים ספר תורה לבית הכנסת "מכריזים פסוקי אתה הראת — כמו בשמחת תורה" — מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, נדפס בקובץ מכתבים קובץ ג (נ"י. תשי"ז ע' 7 ואילך. נעתק גם בקובץ "יגדיל תורה" (נ"י). שנה ג' חוברת ג (כח) סל"א. קונטרס "סיום והכנסת ספר תורה" (קה"ת, תשמ"א) ע' 25 ואילך. אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שם ע' עג ואילך.

שם⁴⁹ בענין הגדול הגבור כו'⁵⁰ (ואמרז"ל⁵¹ הגדולה⁵² זו מעשה בראשית) המבואר בשער היחוד והאמונה⁵³, שזה בא בהמשך להמבואר שם בתחלת ההמשך, דאע"פ שהנשמה יורדת למקום שישנם מים רבים ונהרות המבלבלים, הרי אעפ"כ מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטוה⁵⁴, הנה נוסף לזה מבואר שם⁵⁵], דאף שהעולם הוא מציאות, בכ"ז אמיתית ענינו הוא אלקות, ודוקא למטה נראה ענין זה, כמבואר שם בארוכה. ועד"ז מבואר במאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע⁵⁶ שדוקא למטה בעוה"ז נראה ונגלה איך שאין ערוך לך, ועי"ז אנו יודעים שגם העולמות העליונים הם בבחי' אין ערוך לגבי העצמות. ועד"ז הוא גם בענין איך עוד מלבדו.

(ה) **והנה** אמיתית הענין שהיש הנברא אמיתית מציאותו הוא יש האמיתי, עצמותו ית', קאי על נשמות ישראל כמו שהם למטה, שהרי דוקא עליהם שייך לומר התואר דיש (כי הם בבחי' מציאות), משא"כ אוה"ע וכו' אינם בבחי' מציאות⁵⁷, כי כל ענינם הוא רק מה שהם טפלים לנש"מ⁵⁸ (כמבואר בכ"מ), ומה שאומרים דהיש הנברא הוא יש האמיתי, קאי על נשמות ישראל למטה ששרשם בעצמותו ית'. ואף שכל הנמצאים לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו (וזהו יסוד היסודות ועמוד החכמות כו')⁵⁹, בכ"ז, הנשמות הם חלק אלוהי ממעל ממש⁶⁰, וידועה תורת הבעש"ט⁶¹ שכשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכולו. ובזה יובן גם זה שבהיות הנשמה למטה הנה א' איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אָפגעריסן פון געטליכקייט חו"ו⁶², כי גם כמו שהוא נמצא למטה הרי באמיתת מציאותו נרגש בו כביכול אמיתית המציאות דעצמותו ומהותו ית' שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו.

(ו) **וזהו** ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ואלה מסעיהם למוצאיהם, שמשה רבינו המשיך בחינת עצמותו ומהותו ית' (מוצאיהם) בהנשמה למטה

(49) פ"ח ואילך (ע' טו ואילך).

(50) עקב י, יז. נחמ"י ט, לב.

(51) ברכות נח, א.

(52) דברי הימים א כט, יא.

(53) פ"ד.

(54) שה"ש ח, ז.

(55) פקנ"ח ואילך (ע' קעה ואילך).

(56) המשך תער"ב ח"א ספ"ז (ע' יב). ח"ב פשכ"ט (ע' תרעו). שם ע' א'קנה. ח"ג ע' א'תמב ואילך. סה"מ

פר"ת ע' נ. ועוד.

(57) ראה גם לקנ"ש ח"י"ח ע' 165 ואילך. ח"כ ע' 139 ואילך.

(58) כמו כל עניני הבריאה, כולל עולמות עליונים, שאין הם עצמם תכלית בריאתם, אלא "בשביל ישראל

ובשביל התורה" — ראה ב"ר פ"א, ד. תנחומא באבער בראשית יו"ד. אותיות דרע"ק אות ב. פרש"י עה"ת

בתחלתו. — וראה לקנ"ש ח"י ע' 25. ח"כ שם.

(59) רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

(60) תניא רפ"ב.

(61) המשך תרס"ו ע' תקכב. המשך תער"ב ח"א ע' תקנג. וראה גם שם ע' תטו. ח"ב ע' א'פא.

(62) "היום יום כ"ה תמוז. אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד. וראה גם ד"ה באתי לגני

ה'שיית פ"ג (סה"מ תש"י ריש ע' 115) ופ"ד (שם ע' 117). סה"מ תרפ"ד ע' רטו. שם ע' רמג. ועוד.

(מסעיהם), ועי"ז נעשה אח"כ עליית הנשמה, ואלה מסעיהם למוצאיהם. וכמבואר בארוכה במאמרי יום ההילולא דיו"ד שבט⁶³ (ובפרט בפרק העשרים שבו⁶⁴) בענין ירידת הנשמה, דלהיות שהנשמה ירדה למטה מטה, בגוף ונה"ט, לכן, בכדי שתוכל לעמוד בכל הנסיונות, ותמלא שליחותה ותפקידה, צריכה היא למדת הנצחון דוקא, ומדת הנצחון מביאה המשכת והתגלות אוצר העליון שהוא גילוי פנימיות ועצמות אין סוף ב"ה. ויתירה מזו, דע"י עבודת האדם נעשה עילוי, כביכול, גם למעלה. וכידוע תורת הרב המגיד⁶⁵ בפי' המשנה⁶⁶ דע מה למעלה ממך, פי' דע כל מה שלמעלה, בפרצופים וספירות העליונות, הכל הוא ממך, שתלוי בעבודת האדם. ובפרטיות יותר, מבואר בתורתו⁶⁷ עה"פ⁶⁸ עשה לך שתי חצוצרות כסף [שזה נאמר במשה רבינו רעיא מהימנא], חצוצרות הוא שתי חצאי צורות, שע"י עבודת האדם למטה הרי הוא פועל שלימות למעלה כביכול שתהי' צורה שלימה.

ז) **והנה** המשכת בחינת ואמת, תיקון הז', ע"י התיקוני דיקנא, ואח"כ ע"י העשר ספירות דאצילות וכל סדר ההשתלשלות עד לעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו⁶⁹, הוא ע"י התורה, וכמארו"ל⁷⁰ אין אמת אלא תורה. והנה על התורה נאמר⁷¹ הלא כה דברי כאש, ודרשו רז"ל⁷² מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה, היינו, שהתורה נמשכת בכל מקום, גם למטה מטה. ולא זו בלבד שהתורה נמשכת גם למטה מטה, אלא עוד זאת, שגם בהיותה למטה הרי היא כמו שהיא למעלה, באופן דכה דברי כאש. שזהו בחינת אמת, שענינה הוא כדאיאת בירושלמי⁷³ [בפי' חותמו של הקב"ה אמת], שאל"ף הוא תחילת כל האותיות, ותי"ו סוף כל האותיות, ומ"ם אמצעיתם, ואין בזה שינויים כלל, שזהו"ע אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי (גם באמצעיתא) אין אלקים⁷⁴. ולכן ע"י התורה (שהיא אמת) נמשכת בחי' ואמת, תיקון הז', לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ח) **וזהו** ויכתוב משה גו', שקאי על ענין התורה, דענינו של משה הוא (כמבואר בלקוטי תורה) ענין התורה, משה קיבל תורה כו⁷⁵, ונקראת על שמו,

63) ד"ה באתי לגני הישי"ת. נדפס בסה"מ שם ע' 111 ואילך.

64) דפרק זה מכון לשנה זו (תשל"ל) — שנת העשרים. וי"ל בדא"פ שכל פרק מעשרים הפרקים של ההמשך מכון לשנה אחת. — פרק זה נתבאר בארוכה בד"ה זה דש"ק (ומוצש"ק) פ' בא. — לקמן ע' שלג ואילך.

65) לקו"א להרב המגיד (הוצאת קה"ת) סקצ"ח (ג, סע"ג). אר"ת קיב, ב.

66) אבות פ"ב מ"א.

67) אר"ת מה, ד ואילך. הובא ונתבאר ביהל אור לתהלים צח, ז (ע' שנו ואילך). ובארוכה — המשך

תערי"ב ח"ב פשפ"ד ואילך (ע' תתעד. תתקא).

68) בהעלותך י, יב.

69) תניא רפלו"ו.

70) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב. תקו"ז תכ"א (ג, א). וראה גם ברכות ה, ריש ע"ב.

71) ירמ' כג, כט.

72) ברכות כב, א. רמב"ם סוף הל' ק"ש.

73) סנהדרין פ"א ה"א.

74) ישע"י מד, ו.

75) אבות רפ"א.

כמ"ש⁷⁶ זכרו תורת משה עבדי, הנה ע"י התורה המשיך בחינה זו, ואמת, מי"ג תיקוני דיקנא (י"ג מדות הרחמים), מרצון העליון ב"ה, עד למטה מטה, ועד לאופן דכתיבה (ויכתוב) בדיו על הקלף. והיינו, דאף שכתבת דבר שכל בכלל, ועאכו"כ חכמתו של הקב"ה, היא ירידה גדולה⁷⁷, וצריך להיות כו"כ צמצומים עד שימשך בדיו על הספר כ"ב אותיות התורה, כמבואר בתניא⁷⁸, בכ"ז לא נשתנה כאן ע"י המשכתה, ונמשכת בחינה זו עד לעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו. וזהו גם שבויכתוב (משה) נכלל (לדעת ר' מאיר) גם ענין החתימה, כנ"ל.

ובענין החותם ישנם ב' ענינים. ענין הא', שהוא נחתם על הדבר לבל ישונה⁷⁹, בחינת אני הוי' לא שניתי [וענין זה ישנו גם בכאו"א מישראל, דזהו מ"ש⁸⁰ אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם, שאחד הפירושים בזה הוא⁸¹, דמכיון שאני הוי' לא שניתי לכן גם אתם בני יעקב לא כליתם]. וענין הב' שבחותם הוא⁸², דלא זו בלבד שאינו עצם האדם, כ"א שם וסימן בלבד להאדם (שהשם אין לו ערך לגבי עצמיות דבעל השם), הנה עוד זאת שכשחותמין בחותם על השעוה, הרי הוא נפרד ונבדל ממנו. שהנמשל מזה בעולמות הם עולמות בי"ע, דלאו איהו וחייהי וגרמוהי חד בהון⁸³, ובפרט עולם העשי' שאין למטה ממנו. והיינו, שבחינת אני הוי' לא שניתי (מוצאיהם), ענין הא' דחותם, נמשך ונחתם למטה מטה (מסעיהם), וכן ענין הב' שבחותם. וכ"ז נעשה ע"י ויכתוב משה, ע"י משה רבינו רעיא מהימנא.

ט) וזהו ענין מצות כתיבת ספר תורה, שע"ז כותב כ"ק אדמו"ר הצ"צ שהוא כענין ויכתוב משה גו', כנ"ל, כי בכל אחד ואחד מישראל ישנה בחינת משה שבו⁸⁴ [וכמ"ש⁸⁵ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, והקשה על זה בגמרא⁸⁶, אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא (ובפרט שאח"כ מפרט בכתוב כו"כ פרטים⁸⁷, ועד לדרשת חז"ל⁸⁸ אל תקרי מה אלא מאה, שהוא תכלית השלימות⁸⁹,

76 מלאכי ג, כב. וראה שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ.

77 ראה לקו"ת מסעי שם צא, ד. צה, ד. אוה"ת שם ע' א'שנת. א'ססה.

78 פ"ד (ח, ב).

79 לקו"ת ד"ה אלה מסעי הג' צא, ד. וראה גם בהביאור שם — צג, ג.

80 מלאכי ג, ו.

81 המשך תרס"ו ריש ע' רמו. ובכ"מ.

82 ראה גם לקו"ת שם צא, סע"ד.

83 אגה"ק ר"ס כ.

84 תניא פמ"ב.

85 עקב י, יב.

86 ברכות לג, ב.

87 וראה מדרש תהלים ויל"ש עה"פ תהלים כז, ד. נתבאר בלקו"ת מסעי ד"ה איתא במדרש תהלים (צו, סע"ב ואילך). ועם הגהות — באוה"ת עקב ע' תקעז ואילך. שם ע' תקפג ואילך. מסעי ע' א'תטז ואילך. וראה גם ד"ה זה וביאורו בסה"מ תקס"ג (ח"ב) ע' תדש ואילך.

88 תניא רבתי בתחלתו. פרש"י (ד"ה מה) ותוס' (ד"ה שואל מעמך) — מנחות מג, ב. שו"ע אדה"ז אר"ח סמ"ו ס"א. וראה לקו"ת ד"ה אלה מסעי הג' פ"ב ואילך (צא, ב ואילך).

89 ראה לקו"ת שם צא, סע"ג, מזח"א קכג, א.

עשר כלול מעשר⁹⁰, וגם כמבואר בכ"מ⁹¹ שיש מאה אותיות בפסוק זה), ומתרגן, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, דמכיון שבכאור"א מישראל ישנה בחינת משה, לכן יראה היא מילתא זוטרתא אצל כאור"א⁹². ומכיון שבכאור"א מישראל ישנה בחינת משה שבו, לכן, ביכלתו להמשיך ע"י כתיבת ס"ת בחינת ואמת כמו שהוא באמיתית המציאות [כמ"ש ברמב"ם⁹³ שהוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו], ולהמשיכה עד למטה מטה, ובאופן דחכמת אדם תאיר פניו, שכל העולם כולו יכיר בו שמצא תוספתא חדתא. ונמשך גם בכתיבה, בדיו על הקלף, שהקלף הוא קלף של בהמה (ובע"ח) והדיו נעשה מצומח ודומם, ומכל זה נעשה ספר תורה שלימה, ועד לעיני כל ישראל⁹⁴.

ויש לומר בדרך אפשר, דזהו מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורינו התחיל בכתיבת הספר תורה (ואנחנו זכינו לסיימה), כי ארז"ל⁹⁵ משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון, שלכן שילה, שקאי על משיח⁹⁶, הוא בגימטריא משה⁹⁷, וכשמצרפים אחד⁹⁸ לשילה ה"ז בגימטריא משיח, כמבואר בשיחה הידועה מכ"ק מו"ח אדמו"ר⁹⁹. דהיינו, שכאשר ממשיכים בחינת אחד, שיאיר הא', אלופו של עולם, בהח' והד', שהם ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם¹⁰⁰, ובאופן גלוי (דכמו שאני נכתב כך אני נקרא¹⁰¹), ה"ז גילוי המשיח. ולכן כמו שענינו של משה הו"ע כתיבת ס"ת, כנ"ל בארוכה, י"ל שעד"ז הוא גם ענינו של משיח. ויש להוסיף בזה, דהנה משיח צדקנו נקרא מלך המשיח¹⁰², כמ"ש¹⁰³ ועבדי דוד מלך עליהם, ובס"ת של מלך נאמר והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו, והרי דרשו רז"ל¹⁰⁴ עה"פ¹⁰⁵ למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיידך, ימי חיידך הימים כל ימי חיידך להביא הלילות¹⁰⁶, וחכמים אומרים ימי חיידך העולם הזה כל ימי חיידך להביא לימות המשיח, עוה"ז ועוה"ב, שמזה מובן גם בנוגע למה שנאמר בו וקרא בו כל ימי חייו, שקאי גם על ימות המשיח.

90 ראה גם תו"א תולדות כ, א (הובא בלקו"ת שם). אוה"ת עקב שם ע' תקפד. ועוד.

91 תוס' שם.

92 תניא שם.

93 הל' יסוה"ת פ"א ה"ד. הובא בלקו"ת ביאור לד"ה הנ"ל — צג, סע"א.

94 ברכה לד, יב.

95 ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שעה"פ להארז"ל פ' ויחי. תו"א ר"פ משפטים.

96 כמ"ש (ויחי מט, י) "עד כי יבא שילה", ופירש רש"י: מלך המשיח שהמלוכה שלו. וגם י"בא שילה" בגימט' "משיח" — בעל הטורים עה"פ.

97 זח"א שם. כה, ב. בעה"ט שם. ל"ת ושעה"פ להארז"ל פ' ויחי.

98 ד"בא (שילה) בגימט' "אחד" — שיחה שבהערה הבאה.

99 שיחת אחש"פ תרצ"ט (סה"ש תרצ"ט ע' 329). וראה גם לקו"ש ח"א ע' 8.

100 סמ"ק הובא בב"י או"ח סס"א. שו"ע (ואדה"ז) שם ס"ו. לקו"ת תזריע כג, ג. וראה ברכות יג, ב.

101 פסחים נ, א.

102 ראה גם רמב"ם הל' מלכים פי"א ופי"ב.

103 יחזקאל לו, כד. דקאי על מלך המשיח, כמו שפירש במצו"ד עה"פ, מלך המשיח הבא מזרע דוד

יהי מלך עליהם. וראה ד"ה ועבדי דוד תרצ"ט (הא'), סה"מ תרצ"ט ע' 191 ואילך.

104 הגש"פ פיסקא אמר ר"א, מברכות יב, ב (במשנה).

105 ראה טז, ב.

106 ראה הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים פיסקא להביא הלילות.

י) והנה במעשה הרי כבר סיימנו את הספר תורה, שכ"ק מו"ח אדמו"ר קרא לו ס"ת של משיח, ואינו רק מחוסר זמן, ובקרוב ממש נזכה לביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ואז יהי גילוי תורתו של משיח. דאע"פ שג"ז כבר ניתן למשה מסיני בעת מתן תורה, כי מתן תורה לא יהי עוד הפעם, כמבואר בכ"מ¹⁰⁷, הרי במ"ת הי' זה בהעלם, ולעתיד לבוא יהי גילוי תורתו של משיח, ישקני מנשיקות פיהו¹⁰⁸. וההכנה לזה היא, טועמי' חיים זכו בערב שבת קודש אחר חצות דהשיתא¹⁰⁹ אלפי שני דהוה עלמא¹¹⁰, שאז הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר, לאחרי גילוי האריז"ל, ואח"כ גילוי הבעש"ט והה"מ, ואח"כ גילוי כ"ק אדמו"ר הזקן וממלאי מקומו עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכל זה הוא ההכנה וההקדמה והכלי אשר, בקרוב ממש, כשכאו"א ישלים את עניניו, נזכה שתתגלה בפועל הנתינת כח של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורינו, ויקויים תקותו ורצונו, שעם ספר תורה זה נצא לקבל פני משיח צדקנו, ובשמחה ובטוב לבב, ושמחת עולם על ראשם¹¹¹, ובאופן דבנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובכנותינו¹¹², בקרוב ממש, וגם בלשון תרגום, בעגלא דידן¹¹³.

107) סה"מ תנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. שם ע' תקמו. ובכ"מ.

108) שה"ש א, ב. וראה פרש"י עה"פ. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 77 הערות 68-69.

109) ר"ה לא, א.

110) ראה שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר יום ב' דחה"ש תש"ט סי"ט (סה"מ תש"י ע' 245. סה"ש תש"ט ע'

311) "עס איז שוין ערב שבת נאָך חצות וכו'". וראה לקו"ש חט"ו ע' 282. וש"נ. שם ע' 42 ואילך. וש"נ.

111) ישע"י לה, י. נא, יא.

112) פרשתנו (בא) י, ט.

113) ראה לקו"ש ח"ט ע' 23 הע' 61.